

Návrh legislatívneho zámeru zákona o podpore prioritných okresov

1. Zhodnotenie platnej právnej úpravy

V súčasnosti je politika podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike realizovaná najmä prostredníctvom

- zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov a
- zákona č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Pokrok v regionálnom rozvoji na úrovni okresu je hodnotený najmä na základe údajov o podiele disponibilných uchádzačov o zamestnanie na obyvateľstve v produktívnom veku v okrese. Pri tvorbe verejných politík sa na hodnotenie úrovne rozvoja okresov v súčasnosti využíva primárne podiel disponibilných uchádzačov o zamestnanie na obyvateľstve v produktívnom veku. Na jej základe sú určené najmenej rozvinuté okresy, ktoré sú podporované prostredníctvom regionálneho príspevku financovaného zo štátneho rozpočtu. Možno tvrdiť, že cieľom podpory najmenej rozvinutých okresov podľa platnej a účinnej právnej úpravy je vytváranie nových, respektíve zachovanie existujúcich pracovných miest. Proces poskytovania a hodnotenia zmeny situácie v najmenej rozvinutom okrese je upravený Metodikou poskytovania, monitorovania a hodnotenia regionálneho príspevku zverejnenou Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky.

Politika založená na dátach, všeobecne označovaná aj ako „*dátové riadenie politiky*“ reprezentuje prístup k formulácii a implementácii politík, ktorý využíva údaje a analytické nástroje na informované rozhodovanie. Tento prístup sa stáva čoraz dôležitejším v období, keď sa výrazne zvyšuje prístupnosť k dátam a množstvo prístupných dát z rôznych zdrojov. Aj preto je cieľom Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky predstaviť celistvý a dátovo založený prístup k hodnoteniu regionálneho rozvoja v jeho kľúčových oblastiach.

Bez ohľadu na nespochybniteľný význam podielu disponibilných uchádzačov o zamestnanie na obyvateľstve v produktívnom veku pre posudzovanie rozvoja regiónov možno povedať, že tento indikátor neposkytuje kompletný obraz o rozvinutosti územia, respektíve o jeho rozvojom potenciáli a jeho výpovedná hodnota bez sprievodných ukazovateľov môže poskytovať skreslený obraz o stave v regióne so zníženou výpovednou hodnotou. Napríklad, keď je príčinou poklesu podielu disponibilných uchádzačov o zamestnanie na obyvateľstve v produktívnom veku zníženie počtu obyvateľov alebo odchod väčšieho počtu zamestnancov do dôchodku, respektíve zníženie počtu evidovaných nezamestnaných. Hodnotenie regionálneho rozvoja je preto potrebné rozšíriť o ďalšie relevantné oblasti, ako napríklad demografické trendy, respektíve prístup k základným utilitám, ktoré majú zásadný vplyv na podobu a kvalitu života v regiónoch, dostupnosť

verejných služieb, ako aj obslužnosť územia a podávajú spoľahlivejšie informácie o danom regióne.

2. Ciele novej právnej úpravy

Hlavným cieľom navrhovanej právnej úpravy je odklon od nedostačujúcej definície najmenej rozvinutých okresov, ktorá bola vymedzená iba na základe solitérneho ukazovateľa – podielu disponibilných uchádzačov o zamestnanie na obyvateľstve v produktívnom veku, a príklon k zavedeniu a definícii prioritných okresov, ktoré sa zakladajú na zhodnotení ukazovateľov vo viacerých oblastiach. Predkladaná zmena prinesie celistvý a dátovo založený prístup k hodnoteniu regionálneho rozvoja v jeho kľúčových oblastiach, ktorý umožní robiť kvalifikovanejšie a efektívnejšie rozhodnutia na základe objektívne overiteľných dát.

Návrh legislatívneho zámeru zákona o podpore prioritných okresov predpokladá zmenu v posudzovaní stavu regiónu na úrovni okresu, a to na základe rozšírenia oblastí dôležitých pre hodnotenie regionálnych rozdielov. Kombinovanie a analýza indikátorov vo viacerých oblastiach umožňuje zachytiť silné a slabé stránky jednotlivých regiónov, a následne hodnotiť celkové postavenie regiónu oproti ostatným regiónom, a to na základe jedného kompozitného ukazovateľa – ukazovateľa regionálneho rozvoja. Na základe sledovania indikátorov vo viacerých oblastiach vyjadreného v ukazovateli regionálneho rozvoja sa umožní definovať prioritné okresy, v ktorých bude možné uskutočňovať kvalifikovanejšie rozhodnutia pri tvorbe verejných politík a prioritizáciu podpory regiónov na úrovni okresov.

Výpočet ukazovateľa regionálneho rozvoja, ako aj jednotlivé ukazovatele použité pre jeho výpočet v rámci špecifických oblastí, bude stanovený vykonávacím právnym predpisom. Identifikované kľúčové oblasti regionálneho rozvoja, ktoré zásadne vplývajú na každodenný život obyvateľov sú nasledovné:

- a) sociálno-ekonomická oblasť,
- b) demografický stav,
- c) prístup k verejnej infraštruktúre a základným službám.

Výber použitých údajov zohľadní ich dostupnosť na úrovni okresu a interval ich aktualizácie minimálne raz ročne. Výber údajov bude zohľadňovať reálnu možnosť miestnych samospráv aktívne sa podieľať na riešení identifikovaných potrieb okresu. Presné dáta o stave regionálneho rozvoja sú nevyhnutné na lepšie cielenie podpory do regiónov na základe ich špecifických potrieb. Zároveň umožnia sledovanie vývoja regionálneho rozvoja v jednotlivých oblastiach a spoľahlivejšie hodnotenie efektívnosti štátnych opatrení pre jeho podporu.

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky bude na ročnej báze na svojom webovom sídle zverejňovať poradie okresov v zozname prioritných okresov zoradených podľa ukazovateľa regionálneho rozvoja vrátane hodnotenia stavu okresu v jednotlivých oblastiach. Identifikované prioritné okresy budú predstavovať okresy s najväčšou potrebou podpory, zamerania zdrojov a s cieľom zintenzívnenia opatrení na

zlepšenie ich situácie. Pre súčasne definované najmenej rozvinuté okresy, ktoré už nebudú uvedené v zozname prioritných okresov, ako aj prioritné okresy, ktoré budú vyradené zo zoznamu prioritných okresov, bude ustanovené prechodné obdobie dvoch rokov, v rámci ktorého budú mať status tzv. „prechodných okresov“ a počas trvania tohto obdobia budú aj naďalej príjemcami regionálneho príspevku.

Navrhovaná právna úprava zároveň počíta s plánmi rozvoja okresu pripravovaných na obdobie troch rokov, počínajúc rokom nasledujúcim po zaradení okresu medzi prioritné okresy. Táto právna úprava vychádza z potreby reflektovania dopadu poskytnutej pomoci v území a možnosti flexibilnejšej úpravy zamerania podpory na základe aktualizácie hodnotenia stavu okresu v jednotlivých oblastiach.

3. Obsah pripravovaného návrhu zákona o podpore prioritných okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov:

Návrh zákona o podpore prioritných okresov definuje základné pojmy, ako napríklad prioritný okres a prechodný okres. Následne upravuje úlohy Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky, ostatných orgánov štátnej správy, vrátane okresného úradu v sídle prioritného okresu.

Návrh zákona o podpore prioritných okresov zároveň definuje proces zápisu do zoznamu prioritných okresov a výmazu zo zoznamu prioritných okresov Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky na základe ukazovateľa regionálneho rozvoja.

Návrh zákona o podpore prioritných okresov ustanovuje povinnosť Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky vydať vykonávací právny predpis upravujúci výpočet ukazovateľa regionálneho rozvoja.

Návrh zákona o podpore prioritných okresov definuje a charakterizuje plán rozvoja okresu ako Ministerstvom investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky schválený záväzný dokument na úrovni prioritného okresu zameraný na zlepšovanie nepriaznivej situácie najmä v sociálno-ekonomickej oblasti a v oblasti prístupu k verejnej infraštruktúre a základným službám, pričom zároveň vymedzuje subjekty, ktoré sa podieľajú na jeho tvorbe a určuje lehotu v ktorej je Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky povinné schváliť plán rozvoja od jeho predloženia.

Návrh zákona o podpore prioritných okresov obsahuje splnomocnenie Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky upraviť obsah plánu rozvoja metodickým pokynom Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky.

Návrh zákona o podpore prioritných okresov ustanovuje riadiaci výbor prioritného okresu, jeho pôsobnosť a zloženie, definuje možnosti a formy podpory pre prioritný okres a ustanovuje regionálny príspevok ako finančný príspevok poskytovaný z rozpočtovej kapitoly

Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky. Výška príspevku pre konkrétny prioritný okres bude určená na obdobie troch po sebe nasledujúcich rokov zohľadňujúc počet obyvateľov okresu v roku predchádzajúcom jeho zaradeniu medzi prioritné okresy, pričom určuje pravidlá použitia regionálneho príspevku v súlade s plánom rozvoja, ako aj subjekty, ktorým nie je možné poskytnúť regionálny príspevok, respektíve aktivity, na ktoré nie je možné použiť regionálny príspevok.

Návrh zákona o podpore prioritných okresov ďalej vymedzuje kritériá, na základe ktorých možno poskytnúť regionálny príspevok, a rovnako upravuje postup pri poskytnutí regionálneho príspevku na výstavbu, zmenu stavby alebo stavebné úpravy a určuje formu poskytovania regionálneho príspevku.

Návrh zákona o podpore prioritných okresov taktiež definuje proces prechodu od najmenej rozvinutých okresov k prioritným okresom. Zmena nebude iba v názve, ale v novom koncepčnom prístupe. Návrh zákona o podpore prioritných okresov zároveň popisuje stav prechodného obdobia pre súčasné najmenej rozvinuté okresy, ktoré sa podľa hodnoty ukazovateľa regionálneho rozvoja začlenia buď do zoznamu prioritných okresov alebo budú mať status prechodných okresov, pričom obsahuje aj ustanovenia súvisiace s projektami podporenými regionálnym príspevkom, ktoré k dátumu nadobudnutia účinnosti novej právnej úpravy nie sú dokončené.